

7. Kornii, L. 2001. *Istoriia ukrainskoi muzyky. Chastyna tretia (XIX st.) [History of Ukrainian music. Part three (XIX century)]*. Kyiv-New York: M. P. Kots Publishing House.
8. Kornii, L. P. 2019. *Dzhereloznavstvo istorii ukrainskoi muzychnoi kultury [Source studies of the history of Ukrainian musical culture]*. Kyiv: IMFE named after M. T. Rylsky National Academy of Sciences of Ukraine; Nizhin: Lysenko M. M.
9. Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen [Methodology and organization of scientific research]. Available at: <http://moodle.mdu.in.ua/mod/book/view.php?id=1853> [Accessed 30. 12. 2023].
10. Medvedyk, Yu. Ye. Teoretyko-praktychni pytannia arkeohrafii ta tekstolohii v konteksti navchalnykh dystsyplin muzychno-dzhereloznavchoho tsyклу (za materialamy rukopysiv XVI–XIX stolit) [Theoretical and practical issues of archeography and textology in the context of educational disciplines of the musical and source studies cycle (based on the materials of manuscripts of the 16th–19th centuries)]. Available at: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/api/2011_26/44.pdf [Accessed 10. 01. 2024].
11. Mironova, I. S. 2017. *Istorychne dzhereloznavstvo ta ukrainska arkeohrafiia: spetskurs z dzhereloznavstva, istoriografii ta metodyky vykladannia istorii [Historical source studies and Ukrainian archeography: special course on source studies, historiography and methods of teaching history]*. Mykolaiv: Publishing house of ChNU named after Peter's Tomb.
12. Naukova publikatsiia: poniattia, funktsii, osnovni vydy. Osnovy naukovykh doslidzhen [Scientific publication: concepts, functions, main types. Basics of the scientific research]. Available at: <http://www.info-library.com.ua/books-text-3042.html> [Accessed 15. 01. 2024].
13. Konverskyi, A. Ye. ed., 2010. *Osnovy metodolohii ta orhanizatsii naukovykh doslidzhen [Fundamentals of methodology and organization of scientific research]*. Kyiv: Center for educational literature.
14. Kyshakevych, Yu., Blashkiv, V., and Blystiv, O. 2012. *Slovnyk terminiv osvithoi diialnosti vyshchoho navchalnoho zakladu [Dictionary of terms of educational activity of a higher educational institution]*. Drohobych: Editorial and publishing department of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University.

УДК 373.3.091.33:007:004.738.5:373.3.011.3-052(045)

ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Томинець М.П., Горват М.В.

FORMATION OF MEDIA COMPETENCE OF PRIMARY EDUCATION STUDENTS IN THE PROCESS OF EDUCATIONAL AND COGNITIVE ACTIVITIES

Tomynets Myroslava, Horvat Marianna

У статті розглянуто підходи до формування медіакомпетентності здобувачів початкової школи. Схарактеризовано особливості використання медіа технологій як засобу активізації пізнавальної діяльності учнів у початковій школі. Обґрунтовано педагогічні умови формування медіакомпетентності молодших школярів в процесі навчально-пізнавальної діяльності.

Ключові слова: медіакомпетентність, медіаосвіта, медіаграмотність, засоби масової комунікації.

The article discusses approaches to the formation of media competence of students in junior

high school. The peculiarities of the use of media technologies as a means of activating the cognitive activity of students in primary school are characterized. The pedagogical conditions for the formation of media competence of younger schoolchildren in the process of educational and cognitive activity are justified.

Keywords: media competence, media education, media literacy, means of mass communication.

У ХХІ столітті сучасний світ визначають нано- та комп'ютерні технології. Сьогодні для фахівців будь-якої галузі важливо не лише мати спеціалізовані знання, але й вміти знаходити інформацію у засобах масової комунікації. Освіта орієнтується на особистість дитини, наголошуючи на розвитку медіакомпетентності, ініціативності та самостійності.

Важливість формування медіакомпетентності здобувачів початкової школи відображено в законодавстві та концепціях освіти, такими як: Закон України «Про освіту»[6], Концепція «Нова українська школа»[4], Державний стандарт початкової освіти[2], Концепція впровадження медіаосвіти в Україні[3], які ставлять за мету розвиток учнівських здібностей вчитися самостійно та ефективно користуватися різними інформаційними ресурсами.

За останнє десятиліття спостерігається значне зростання наукових досліджень та публікацій, які фокусуються на медіаосвіті учнів початкових класів, що підкреслює важливість та актуальність даної тематики. Цей напрямок вивчення набуває все більшої перспективності, що засвідчується внесками провідних науковців, серед яких Олена Волошенюк, Віталій Іванов, Тетяна Іванова, Лариса Кульчинська, Юрій Мірошніченко, Франсуа Рогоу та Себастьян Шейбе.

Особливості впровадження медіаосвіти в шкільну практику досліджують Людмила Найдьонова, Михайло Слюсаревський, Олександр Янкович та інші. Вчені, такі як Володимир Байдик, Світлана Гордієнко, Анастасія Гуріна, Наталія Крупеніна, Ольга Проніна та інші, обговорюють методи формування медіакомпетентності учнів початкової школи, вкладаючи особливий акцент на навчально-пізнавальну діяльність учнів.

В документах міжнародних організацій, «медіаосвіта розглянута як навчання навикам опанування медіа. Фахівці ЮНЕСКО вважають, що

медіаосвіта як частина прав на самовираження та інформацію належить до основних прав і свобод людини. Також загально визнано, що медіаосвіта має тривати все життя людини»[5].

Аналіз наукових джерел підтверджує, що через процес медіа освіти особистість набуває медіакомпетентності, що робить її свідомим і активним користувачем медіа.

Медіаграмотність включає в себе низку навичок і здібностей особистості:

1. Вміння знаходити необхідну інформацію.
2. Здатність захищати власну точку зору.
3. Розвинуте критичне мислення і стійкість до маніпуляцій.
4. Розуміння ролі медіа в сучасному суспільстві.
5. Навички оцінки та аналізу медійних повідомлень різних жанрів на наявність пропаганди, цензури тощо.
6. Здатність взаємодіяти з медіа та створювати власний контент.

Під час процесу навчання важливо навчити дітей критично аналізувати інформацію, яку вони отримують через медійні канали. Потрібно розвивати їх навички розуміння різних медійних жанрів і виявлення маніпуляцій у медійних повідомленнях.

Доречно зауважити, що уроки можуть відігравати важливу роль у формуванні учнів у розрізненні об'єктивних фактів від суб'єктивних думок або авторських поглядів. Важливо навчити їх аналізувати інформацію з різних джерел і встановлювати, яка з них є фактом, а яка – думкою.

Учні вчаться розрізняти різницю між аудіовізуальними засобами, які створюють ілюзію або маніпуляцію, і тими, які передають об'єктивну інформацію. Навчання критичного мислення у молодших школярів є ключовим елементом їхнього розвитку, який допомагає їм краще розуміти світ, аналізувати інформацію та приймати обґрунтовані рішення.

Варто зазначити ще один важливий метод формування медіакомпетентності у молодших школярів це створення власних медійних продуктів. Цей процес дає їм можливість висловити свої думки, розвинути

творчість і вміння працювати з різними медійними інструментами. Подивимось на деякі ідеї для створення медійних продуктів учнями початкової школи:

- програмне забезпечення, таке як PowerPoint або GoogleSlides, для створення мультимедійних презентацій, де діти можуть поєднувати текст, зображення, відео та аудіо для розповіді про тему, яку вони вивчають;
- створення цифрових історій або мультфільмів за допомогою спеціальних програм або онлайн-інструментів, вибираючи тему та створюючи персонажі та сюжет;
- аудіопрезентації, аудіокниги або подкасти можуть бути іншим способом висловлення думок та ідей учнів;
- ведення блогів або створення веб-сайтів, де вони діляться своїми дослідженнями, творчими роботами та розповідями;
- фото або відеодокументація навчальних проєктів, експериментів або подій в школі дозволяє дітям демонструвати свою активність та досягнення;
- віртуальні тури можуть бути створені за допомогою фотографій, відео та інших медійних елементів, дозволяючи дітям досліджувати світ навколо себе.

Використання медіа технологій у роботі з учнями початкової школи стимулює їх активну пізнавальну діяльність, оскільки вони можуть більш інтерактивно сприймати і опрацьовувати навчальний матеріал. Це означає, що замість пасивного споживання інформації здобувачі активно взаємодіють з відео, аудіо, графічними матеріалами тощо, що полегшує їх засвоєння матеріалу і сприяє кращому розумінню. Наприклад, використання інтерактивних вправ та ігор на медіаплатформах дозволяє дітям більш активно залучатися до навчального процесу. Вони можуть вирішувати завдання, відповідати на питання та взаємодіяти з відео- та аудіоматеріалами. Це робить процес навчання цікавішим і захоплюючим, що збільшує їхню мотивацію до вивчення предметів.

Крім того, медіа технології дозволяють вчителям створювати уроки на високому естетичному та емоційному рівні, що робить навчання більш

привабливим. Зокрема, у роботі з молодшими школярами використовуються наступні засоби:

- обладнання для проектування, яке дозволяє відтворювати великі зображення, відео та інші мультимедійні ресурси;
- спеціалізовані навчальні програми та веб-ресурси, які створені для додаткового матеріалу, завдань, тестування та інтерактивного навчання;
- відеоуроки та презентації, які підсилюють засвоєння матеріалу та полегшують розуміння;
- застосування ігрових технологій. Ці засоби сприяють створенню стимулюючого навчального середовища та сприяють розвитку важливих навичок, які молодші школярі зможуть використовувати в подальшому.

Всі перераховані вище інструменти – важливі та ефективні у використанні. Однак, варто не забувати про вивчення етичних аспектів використання медіа, а саме:

- учні мають опанувати навички ефективного пошуку інформації через різноманітні джерела, такі як пошукові системи та бібліотеки, та вчитися використовувати ключові слова та фільтри для знаходження корисної і точної інформації;
- потрібно також навчити їх розрізняти відповідальне спілкування в інтернеті та уникати шкідливого контенту;
- поважати авторські права та правила цитування, що сприятиме уникненню плагіату та формуванню культури віртуальної поведінки [1].

Підсумовуючи вищесказане, можна впевнитися, що використання мультимедійних засобів у процесі навчання початкової школи є важливим чинником для стимулювання активності учнів та розвитку їхніх пізнавальних можливостей. Однак, зважаючи на те, що перед сучасною освітою відкривається широкий вибір інновацій, важливо засвоїти навички усвідомленого користування різноманітними засобами, щоб стати дійсно освіченою та медіакомпетентною особистістю.

Список використаних джерел

1. Білоусова Л. І., Андрієвська В. М. Інноваційні застосування ІКТ в освітній практиці початкової школи. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2018. 82 с.
2. Державний стандарт початкової освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п#Text> (дата звернення: 19.03.2024).
3. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні : нова редакція / за ред. Л.А. Найдьонової, М.М. Слюсаревського. Київ, 2016. 16 с.
4. Концепція «Нова українська школа» URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 03.04.2024).
5. Сінді Шейбе, Фейз Рогоу. Медіаграмотність: підручник для вчителів / перекл. з англ. С. Дьома; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2017. 319 с.
6. Про освіту: Закон України (зі змінами) від 8 грудня 2023 року N 3504-IX URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T200463?an=1242> (дата звернення: 26.02.2024).

References

1. Bilousova, L. I., and Andriievska, V. M. 2018. *Innovatsiini zastosuvannia IKT v osvitnii praktytsi pochatkovoї shkoly* [Innovative applications of ICT in the educational practice of primary school]. Kharkiv: H.S. Skovoroda KhnPU.
2. Derzhavnyi standart pochatkovoї osvity. Zatverdzheno postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.02.2018 № 87 [State standard of primary education. Approved by the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 21, 2018 No. 87]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-п#Text> [Accessed 19.03.2024].
3. Naidonova, L.A., Sliusarevskiy, M.M. eds., 2016. *Kontsepsiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini: nova redaksiia* [Concept of implementation of media education in Ukraine: new edition]. Kyiv.
4. Nova ukrainska shkola: Kontsepsiia [New Ukrainian school: Concept]. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> [Accessed 03.04.2024].
5. Sindi Sheibe, Feiz Rohou; Doma, S. trans.; Ivanova, V. F., and Volosheniuk O. V. Eds., 2017. *Mediahramotnist* [Media literacy]. Kyiv: Free Press Center, Academy of the Ukrainian Press.
6. Pro osvitu: Zakon Ukrainy (zi zminamy) vid 8 hrudnia 2023 roku N 3504-IX [On education: Law of Ukraine (as amended) of December 8, 2023 N 3504-IX]. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/T200463?an=1242> [Accessed 26.02.2024].

УДК 373.3.013.74:373.3.091.2(48)(045)

ОСОБЛИВОСТІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В СКАНДИНАВСЬКИХ КРАЇНАХ

Фізеші О.Й., Шепань Ганна, Фізеші Йосип

FEATURES OF PRIMARY EDUCATION IN SCANDINAVIAN COUNTRIES

Fizeshi Oktaviia, Shepa Hanna, Fizeshi Yosyp

У статті проаналізовано особливості початкової освіти в країнах Скандинавії – Данії, Норвегії, Швеції. З'ясовано особливості здобуття початкової освіти та її місця в структурі системи освіти, початок навчання та терміни навчання в початковій школі.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>